

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG.”

Abonnementsprijs per jaar:
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland „ 4.—
Afzonderlijke nummers 0.05

Prijs der Advertentiën:
Per regel f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels „ 0.12 1/2
„ „ „ 1000 „ „ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG

Inhoud van dit nummer.

Koloniale Afd. van de Nationale Huisvlijttentoonstelling te Scheveningen. — Perskroniek. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Van Vreemde Koloniën. — Feuilleton. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Leeszaal. — Mededeelingen. — Ingezonden. — Passagierslijst.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f2.— 's jaars (voor Indië en het buitenland minstens f2.50). *)

Zij die f5.— of meer contribueeren of een gift in één'schenken van f100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden.

*) Zie inteken-bijlet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeken dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur E. van Assen, Heulstraat 17, Den Haag.

Informatie-Bureau

(Secretaris J. L. van Genneep),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 9—12 en 2—4 uur, ten kantore Heulstraat 17, 2de verdieping. Zie overigens Officieele Mededeelingen van het Dagel. Bestuur, ook voor de Afdelingen op blz. 7 en 8.

Koloniale Afd. van de Nationale Huisvlijttentoonstelling te Scheveningen.

Door den Volksbond zal, onder Eerevoorzitterschap van Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden, van half Juli tot half September van dit jaar eene Nationale Huisvlijttentoonstelling worden gehouden in een voor dat doel op te zetten gebouw, nabij het Kurhaus te Scheveningen.

In dit gebouw zal de noodige ruimte worden beschikbaar gesteld voor een Koloniale Afdeling, voor welke inrichting de Algemeene Commissie voor die tentoonstelling medewerking verzocht aan de Vereeniging „Oost en West”. Naar aanleiding daarvan hebben ondergeteekenden zich tot een Commissie vereenigd voor het samenstellen dier afdeling, en voor het behartigen van de belangen der inzenders.

In aansluiting met het reglement, door de Algemeene Commissie samengesteld, werd omtrent deze afdeling het volgende bepaald:

De Koloniale Afdeling der Nationale Huisvlijttentoonstelling heeft ten doel:

Ten eerste: daadwerkelijk te toonen de opvoedende en sociale kracht, ook voor de Ned. Koloniën, van huisvlijt, onder welke voortbrengselen alleen wordt verstaan datgene, wat door lieden, die reeds op andere wijze een middel hebben om in hun voornaamste levensonderhoud te voorzien, wordt gemaakt met het doel hun vrijen tijd ernstig en aangenaam, ook voordeelig te besteden.

Ten tweede: te laten zien de natuurlijke artistieke ontwikkeling, die de huisvlijt in Nederlandsch Oost-

en West-Indië reeds heeft bereikt, hoe deze door waardeering en aanmoediging in stand gehouden en bevorderd kan worden, ook kan strekken tot leering en om bij anderen den lust tot dergelijken arbeid te doen ontstaan.

Ten derde: te strekken tot krachtig middel van propaganda voor de verspreiding van kennis en waardeering van Nederlandsch Oost- en West-Indië onder het Nederlandsche volk, waar de Volksbond zijn vertakkingen heeft over heel ons land en er dezen zomer uit alle oorden personen zullen komen kijken naar eigen en anderer inzendingen.

Ten vierde: te trachten, zoo de finantiën dit toelaten, en de inzendingen er de technische mogelijkheid voor openen, uit de tentoonstelling zelve, ten dienste van den Volksbond, een keurcollectie voor Nederland samen te stellen, welke in den zin van verplaatsbaar museum zal kunnen worden aangewend; dit laatste na afloop der tentoonstelling nader door de algemeene commissie te besluiten en te omschrijven.

Inzender op de tentoonstelling kan ieder zijn, die in Nederlandsch Oost- of West-Indië woonachtig is. De inzenders worden onderscheiden in:

- I. vaklieden.
- II. Mannen en vrouwen, geen vaklieden, boven de 16 jaar.
- III. Jongens en meisjes van 12 tot 16 jaar.
- IV. Inzenders buiten mededinging en van voorwerpen ter opluistering.

Alle belangstellenden en belanghebbenden worden ten zeerste uitgenoodigd zoowel ter mededinging als ter opluistering in te zenden, onder voorbehoud van het navolgende:

Inzendingen ter mededinging moeten door de inzenders zelf zijn vervaardigd. Alle inzendingen moeten vóór 1 Mei a.s. gezonden worden aan onze plaatselijke gedelegeerden:

Den heer Th. V. Zimmerman, (Chef der firma Mainz en Co. te Batavia), voor West- en Midden-Java.

Den heer M. van Geuns, Hoofdredacteur van het Soer. Handelsbl. te Soerabaja, voor Oost-Java en de Oostelijke eilanden.

Den heer L. C. Westenenk, Ass.-Res. te Fort van der Capellen voor Sumatra.

Mevr. N. van Zuylen-Tromp, 7a Heerengracht, den Haag, voor reeds hier in Nederland aanwezige voorwerpen, waarvan voorloopig slechts opgaven gewenscht worden. Tegen den tijd, dat alles ter tentoonstelling geplaatst moet worden, zullen dan de beloofde inzendingen worden afgehaald of van buiten de stad, om toezending verzocht.

Dr. H. van Cappelle, Joan Maetsuyckerstraat 38, den Haag, voor Suriname.

Den heer A. Charlouts, Valkenboschlaan 1, den Haag, voor Curaçao.

Ter richtige controleering zij iedere inzending voorzien van twee inschrijvingskaarten, waarvan één door den gedelegeerde geteekend, berust bij den inzender en de andere door den inzender geteekend, bij de tentoonstellingscommissie. Deze kaarten, alsmede alle verder gewenschte inlichtingen zijn te verkrijgen bij bovengenoemde gedelegeerden, die ook gaarne zul-

len keuren of de aangeboden voorwerpen voor de tentoonstelling geschikt zijn.

Het risico bij het vervoer naar en terug van zoowel de gedelegeerden als de tentoonstelling, is voor rekening van de inzenders.

Zoolang de voorwerpen in het tentoonstellingsgebouw zijn, worden ze verzekerd tegen brand, beschadiging en diefstal.

De ingezonden voorwerpen kunnen, zoo de inzender dit wenscht, verkocht worden tegen prijzen door hem zelf van te voren te bepalen, terwijl er ook eenige van zullen worden aangekocht ten behoeve van een aan de tentoonstelling te verbinden verloting; 10% van den verkoopprijs der voorwerpen komt ten voordeele van de tentoonstellingskas. Na afloop der tentoonstelling zijn deze verkochte voorwerpen terstond ter beschikking der koopers. Voor zoover duplicaten aanwezig zijn of de voorwerpen door gelijksoortige vervangen kunnen worden, zullen de koopers ze ook dadelijk kunnen meenemen.

Er worden prijzen uitgelooft in den vorm van medailles, geldprijzen, kunstvoorwerpen of diploma's. Deze prijzen worden toegekend naar het oordeel van één of meerdere nader te benoemen jury's.

De Koloniale Afdeling omvat in 't kort de volgende rubrieken:

- I. Geschriften en afbeeldingen, ook statistieken betreffende huisvlijt in Oost- en West-Indië en de beweging ter bevordering er van; leermiddelen, werktuigen en grondstoffen ter bewerking.
- II. Afbeeldingen en beschrijving van de Javaansche huisvlijtschool en andere inrichtingen ter bevordering van de huisvlijt.
- III. Huisvlijtproducten uit vroegeren tijd.
- IV. Hout- en bamboe-bewerking.
- V. Metaalbewerking.
- VI. Vlechtwerk van allerlei materiaal en vorm.
- VII. Teekenkunst en fotografie; beeldhouwkunst, aardewerk.
- VIII. Leder-, hoorn-, been-, riviersteen-, ivoor- en schildpad-bewerking.
- IX. Weef- en batik-werk, kralenwerk, planggi, borduurwerk, krawangan en andere weefselversieringen.
- X. Inzendingen van bijzondere personen en instellingen.

Zoo mogelijk zal den bezoekers der tentoonstelling de beoefening van één of twee takken van Indische huisvlijt aanschouwelijk worden gemaakt. Zeer belangwekkend zou het zijn de oorspronkelijke batikstier, de Javaansche vrouw, daar aan het werk te zien; te aanschouwen, hoe de nijvere Javaan de karbouwenhuid met zijn eenvoudige beiteltjes tot raffine kunstvoorwerpen weet te bewerken!

De financieele middelen van den Volksbond zijn echter niet toereikend om onze commissie in staat te stellen een dergelijk plan, waardoor de Koloniale Afdeling een even nuttig als fraai deel der tentoonstelling zou kunnen worden, ten uitvoer te brengen.

Het waarborgfonds voor de tentoonstelling is nog niet volteekend.

Daarom wekken ondergeteekenden allen, die Nederlandsch Oost- en West-Indië liefhebben, met warmte

op, niet alleen tot het doen van inzendingen, maar, zoo mogelijk, ook tot het verleenen van geldelijken steun voor deze Koloniale Afdeling.

Het Algemeen Bestuur:

Prof. Dr. S. C. van Veen, Utrecht, Voorzitter.
J. C. Jansen, den Haag, Onder-Voorzitter.
K. P. C. de Bazel, Bussum.
W. Kolkman van Gouderak, Dordrecht.
F. E. Baron Mulert, den Haag.
H. Wertheim, Amsterdam.
A. C. de Kanter, den Haag, Penningmeester.
H. van der Mandere, den Haag, Secretaris.
Ds. H. J. André Douwes, Katwijk.
A. B. F. Feickens, Assen.
P. W. de Jong, Tilburg.
H. J. de Ligt, Utrecht.
J. H. E. Rückert, Leiden.
G. J. Blees Kzn., Zaandam.
Pastoor Bult, Barneveld.
W. C. van Haften, Utrecht.
Jhr. Mr. L. M. Rutgers v. Rozenburg, Utrecht.
Mr. H. J. H. Baron van Boetselaar, Utrecht.
P. W. J. van Hassel, Utrecht.
Mr. J. Hamburger, Utrecht.

De Commissie voor de Koloniale Afdeling:

L. J. C. van Es, Pres., Spoorzinkel, te Delft.
N. van Zuylen-Tromp, Vice-Présidente,
7a, Heerengracht, den Haag.
J. Zilcken—van Baak, Secretaresse, Bezuidenhout 453, den Haag.
A. Charlouis, Penningmeester, Valkenboschlaan 1, den Haag.
C. A. Rose-Molewater, Heerengr. 19a, den Haag.
Dr. H. van Cappelle, Joan Maetsuyckerstr. 38, den Haag.
H. R. du Mosch, Oosteinde 4, Amsterdam.
H. v. d. Mandele, Jan van Nassaustraat 93.
Raden Mas Noto Soeroto, Daguerrestraat 136, den Haag.

PERSKRONIEK

INHOUD: Een ontwikkeld Inlandsch aristocraten aan het woord in de *Nieuwe Rott. Crt.* over „reizen en emigratie.“ — Een koddige beschrijving van den rustenden Indiër (oudgast) in de *Nieuwe Crt.* en een pleidooi voor een Universiteit in Ned.-Indië van de redactie van het onlangs opgerichte *Weekblad voor den Handeldrijvenden en Industriëlen Middenstand.*

Over het nut van reizen voor zijne landgenooten schrijft R. M. Noto Soeroto in de *Nieuwe Rott. Courant*:

„Het reizen schijnt in den laatsten tijd onder Javaansche aanzienlijken meer in zwang te komen. Wij denken b.v. aan de uitstapjes van den Soesoehoenan naar Semarang en van hier uit per boot naar Soerabaja, aan de herhaalde bezoeken van Soerakarta'sche grooten aan verschillende regenten in het Semarang'sche en Rembang'sche, aan de reis van de vorstelijke personen uit Djocja naar Batavia die, naar ik vernam, over zee de thuisreis zullen aanvaarden. De tegenwoordige prins Pakoe Alam heeft in zijn studietijd de voornaamste steden op Java een bezoek gebracht en heeft daarbij vele nuttige en belangrijke inrichtingen en werken bezichtigd, o.a. de werkplaatsen der Kon. Paketvaart Mij. en de opiumfabriek te Batavia, de kininefabriek en theeondernemingen in de Preanger, het marine-etablissement te Soerabaja, de zout-brikettenfabriek te Soemenep, de waterwerken bij Modjokerto en die bij Pasoeroean. Na dezen omtocht door het hoofdeiland, die in drie reizen is geschied nl. door West, vervolgens door Oost- en daarna door Midden-Java, heeft genoemde prins nog een reis gemaakt door Sumatra van uit Padang via Kota-Radja en Deli naar Singapore.

Over de reizen van den Soesoehoenan werd dikwerf een schamper woord gezegd, zulks in verband met het nuttelooze van dergelijke plezierreizen, die bovendien altijd groote uitgaven met zich meebrengen. Men heeft Z. H. met een groot woord, maar met een verkleinende bedoeling, „der Reise-Kaiser“ genoemd. M.i. een misplaatste spot. Al valt onmiddellijk nut niet aan te toonen, invloed ten goede, nl. verruiming van oordeel en blik dier personen van aanzien zelve en van hun omgeving zal ongetwijfeld niet uitblijven.

Het is dan toch wel opmerkelijk, dat juist familieleden en onderdanen van den reislustigen Soesoehoenan meer dan personen b.v. uit den Djocja'schen kraton voeling houden met de wereld buiten hun eigen beperkten kring. Het waren Solo'sche prinses, die met de kroningsfeesten aan H. M. de Koningin hulde kwamen brengen, eenige van Zijne Hoogheids zonen hebben Nederland bezocht en nu vertoeven er nog een paar hier te lande. Soloneezen kennen het grootste deel van het land door eigen aanschouwing. Een Solo'sche kratongeneesheer zet zijn studiën hier voort. Vele sentono's (verre verwanten) van den bovenge-

noemden prins Pakoe Alam hebben zich als inland'sche artsen en in andere betrekkingen ook buiten Java gevestigd, liever elders eigen kracht en energie willen ontwikkelen dan verre verwanten bij Javanen tot dusverre plachten te doen: bijeen te blijven en bijeen te leven ten laste gemeenlijk van het hoofd der familie. Er is in dien gemeenschapszin der Javaansche familie, dat met elkaar deelen van lief en leed, in dien sterken familieband en het zooiets van patriarchaal gezag van het familiehoofd iets aantrekkelijks. Maar minder wenschelijk wordt het, wanneer daarbij het gezamenlijk inkomen der familie geen gelijken tred houdt met de vermeerdering van het ledental, wat bij den tegenwoordigen toestand wel het geval is.

Betreffende emigratie van Javanen zegt schrijver o.m.:

„Een der vele moeilijkheden, waarmee men bij het emigratie-werk van Javanen te kampen heeft, is de behoudende aard van het volk, zijn onuitroeibare neiging om steeds bij honk te willen blijven. Zeker valt ook hier een schoone trek van het volkskarakter niet te ontkennen: de haast slaafsche gehechtheid aan den grond, waarop men geboren en groot gebracht is. Maar beter ware het nog, indien de Javaan die liefde voor een groot deel op zijn taal en zijn kunst overplante en deze aldus in het hart dragende zijn vaderland uitrok om in den nog weinig bevolkten kring om Java heen een „Groot-Java“ te stichten. En indien de gehechtheid aan het geboorteland te sterk mocht blijken, laat hij dan ten minste eenige jaren elders zijn krachten ontplooiën en met kennis, rijkdom en ervaring huiswaarts keeren, ten einde jongeren daarginds zijn plaats te laten vervangen.“

En ten slotte:

„Ik zou dit opstelletje kunnen besluiten met het schier bij alle onderwerpen over de belangen van den Javaan passend en dikwijls toegepast refrein: onderwijs en opvoeding zijn in de eerste plaats noodig voor de zedelijke opheffing van den Javaan, wil hij het gezond verstand kunnen gebruiken en zijn blik verruimen. Ik wil er echter aan toevoegen, dat ook de Javanen zelve heel veel kunnen doen, om den gezichtskring van hun volk te helpen verbreden. Ik bedoel de verrijking van de Javaansche literatuur met beschrijvingen van hedendaagsche reizen, en men denkt dan onwillekeurig aan wijlen R. M. A. Tjondro Negoro, regent van Koedoes, die onder het pseudoniem Poerwo Lelono (met „eerste rondwandelaar“ kunnen we ongeveer den schuilnaam vertalen) zijn reizen door 19 residentien op Java heeft beschreven met het doel, gelijk de schrijver zelf in de inleiding zegt, daarmee in de Javaansche literatuur wat moderner element in te voeren en haar te verrijken. Hij had nog er bij kunnen zeggen, „om mijn landgenooten kennis te laten maken met velerlei nuttige zaken en toestanden, die hun nog onbekend zijn of aan hun aandacht ontsnappen, om zoo doende hun gezichtsveld te verruimen, hun eigen land beter te leeren kennen en opdat reislust hen zou bevangen“, immers waar hij niet bloot schrijft, maar ook opmerkt en oordeelt. Moge aan zijn wensch, die maar al te lang onvervuld is gebleven, eerlang gehoor worden gegeven, dat zijn voorbeeld navolging mocht vinden.“

D. A. H. geeft in de *Nieuwe Crt.* een, hoewel hier en daar een weinig overdreven, toch grootendeels rake schets van den oud-Indischgast in den Haag, onder den titel „Der rustende Indiër“, waaraan wij het volgende ontleenen:

„De rustende Indiër heeft me altijd geïnteresseerd. Ik ken hem al lang. Uit mijn schooljongsjaren dagteekenen de herinneringen aan den oud-Indischen gast; de man, die rustte waar anderen werkten, die, als we hem op de wandeling tegenkwamen met ons, jongens, een eind meeliep en mooie verhalen wist te doen; de man, die nooit haast had en tweemaal per dag de sociëteit bezocht.

Later heb ik gedurende een groot aantal jaren den werkenden Indiër op Java leeren kennen. Nu ben ik zelf een rustende Indiër geworden en bestudeer ik hier in Den Haag het genus, waartoe ook ik thans behoort.

Men kan hem dadelijk herkennen, den rustenden Indiër, aan zijn gang. Wanneer men hem aandachtig gadeslaat, zooals hij zich daar langs de straat voortbeweegt, dan ziet men al dadelijk, dat hij geen doel heeft. Wat hij wandelen noemt is eigenlijk slenteren, 't doodden van den tijd, dien hij te veel heeft.

Terwijl hij daar zoo achteloos heen gaat, ontgaat hem echter niets. Hij let op alles, de oud-Indiër; ontwijkt angstvallig de viezigheid door honden, uitgelaten voor een boodschap, op 't trottoir neergelegd, werpt een onderzoekenden blik in de winkelramen; kijkt ook uit naar kennissen en heeft een open oog voor aardige dienstmeisjes, die de belknop poetsen. De zoon van het oude volk onderscheidt zich van

anderen door den woestijnpas, den oud-Indiër herkent men aan zijn bijzondere manier van slenteren.

Een toeverlaat voor den rustenden Indiër is de Witte of Litteraire Sociëteit. Als „de Witte“ er niet was, dan zouden in Den Haag ook geen rustende Indiërs zijn, en als er in Den Haag geen rustende Indiërs waren, dan zou er ook geen Witte Sociëteit zijn. De Witte is voor den rustenden Indiër wat het Nirwana is voor den vereerder van Boeddha, wat de Sorga is (zonder de houris natuurlijk) voor den geloovigen Mohamedaan, een plaats der overdenking, des stillen genots en des gelukzaligen samenzijs. Men kan ze daar op elk uur van den dag bij tientallen zien zitten, die rustende Indiërs, onder wie er velen zijn, die in Indië heel wat hebben gepresteerd, waarin echter niemand hier belang stelt. Verscholen achter een niet altijd even amusant ochtend- of avondblad, van 't slenteren moe, vallen d'ooogen hem soms zachtkens toe.

Wilt ge den rustenden Indiër buiten zijn huis op het voordeligst zien, loopt dan op een mooien zonnigen middag 't Bosch eens in. Daar komt hij aangewandeld, nu niet alleen, maar met vrouw en dochter(s). Zijn gang is flink, hij heeft een doel; de wandelstok houdt hij bij het midden in de hand, hij kijkt met genot naar het jonge groen, dat begint uit te loopen. Hij ziet uit naar kennissen, groet links en rechts, om met zijn dame in de Tent te verdwijnen. Als hij een uurtje later uit dit filiaal van de Witte weer te voorschijn treedt, dan is het met een Sobat, een oud-Indisch gast. Terwijl hun beider dames in druk gesprek over de verdiensten der Haag'sche dienstboden voor hen uitwandelen, hebben die twee oude heeren het over de kinderen, waarvan de een op Atjeh zit als officier, en de ander als ingenieur op Celebes, of werkzaam is in de suiker op Midden-Java, bij de tabak op Sumatra, de thee in de Preanger of in den handel op een kustplaats. Van de bevalling der oudste dochter, die, gehuwd met een ambtenaar B. B., in het binnenland van Borneo het leven voor haar man dragelijk maakt, kan elken dag bericht komen. Ze maken het allen opperbest, die kinderen, zoo luiden gelukkig de pas ontvangen mailberichten. En ze zijn van plan te profiteeren van de nieuwe regeling omtrent de buitenland'sche verloven. Dat zal een vreugde zijn!

Zoo leeft hij voort, de rustende Indiër, tot ook aan zijn gedoe eenmaal een einde komt en hij op zijn beurt zich aansluit bij de meerderheid.“

* * *

Het jongste nummer van het goed geredigeerde nieuwe Weekblad voor den Handeldrijvenden en Industriëlen Middenstand, dat ook op de leestafel, Heulstraat 17, ter kennismaking ligt, houdt in zijn hoofdartikel „Het Kanaal van Suez“ getiteld, een warm pleidooi voor onze Oost-Indische koloniën. Beginnende met er op te wijzen, dat 't einde 1909 juist veertig jaar geleden is, dat het kanaal van Suez geopend werd, zegt het blad:

„Voor geheel Achter-Azië en in het bijzonder voor Nederlandsch-Indië is de opening van het Kanaal van Suez het begin van een nieuw tijdperk geweest; een groote stroom van Europeesch kapitaal is derwaarts gegaan, en heeft wederkeerig een niet minder grooten stroom van Aziatische produkten naar Europa doen komen. In 1880 waren er in Nederlandsch-Indië veertig duizend Europeanen, en in 1905 tachtig duizend. Het in cultuur brengen van nieuwe streken heeft vooral op de eilanden Java en Sumatra de prachtigste uitkomsten, en voor geheel Nederlandsch-Indië gaan de cijfers van in- en uitvoer met versnelden gang omhoog. In 1886 bedroeg de totale invoer in Nederlandsch-Indië honderd zes en twintig miljoen, en de totale uitvoer honderd zes en tachtig miljoen guldens, en twintig jaar later waren die beide cijfers ruim verdubbeld. De invoer bedroeg twee honderd vier en dertig miljoen, en de uitvoer drie honderd dertig miljoen guldens, en nog is het veld, dat onontgonnen voor ons ligt, onafzienbaar groot.“

Wij moeten trachten Nederlandsch-Indië zoo veel mogelijk te ontwikkelen, zoodoende maken wij den band tusschen kolonie en Moederland het sterkst. Koloniën zijn voor de beschaafde volken, wat het opvoeden van kinderen is voor een huisgezin, eerst een bron van groote zorg, soms van teleurstelling en smart, later dikwijls een oorzaak van groote vreugde en kracht en voordeel, maar evenals aan de opvoeding der kinderen niets gespaard mag worden, evenmin mag het moederland terugdeinzen, om haar volkplanting zoo degelijk mogelijk te wapenen in den strijd des levens. Dat besef wordt bij ons gelukkig hoe langer hoe helderder. Wij denken thans niet uitsluitend enkel aan voortbrengselen van landbouw en nijverheid, wij hebben ook ons oog gericht op onderwijs en zedelijke ontwikkeling, maar in dit opzicht is nog zeer veel te doen.

Een maatregel zouden wij daarvoor kunnen nemen van onberekenbaar nut, niet alleen ten bate van onze Kolonie, maar ook van geheel Azië, wij bedoelen

het stichten op Java, bijvoorbeeld te Batavia of te Buitenzorg, van een hoogeschool voor Natuurwetenschappen en Geneeskunde, een groote en sterke instelling van wetenschappelijke studie, welke uit geheel Azië, uit Voor- en Achter-Indië, uit China, uit Japan duizenden jongelieden tot zich trekken zou, en Nederlandsch-Indië zou maken tot een neutralen bodem voor natuur-onderzoek.

Daardoor zouden wij allen aan ons verbinden en ons vrijwaren voor aanslagen. Nederlandsch-Indië als sleutel tot de Straat van Malakka en tot Straat Sunda is als het ware aangewezen om neutraal verklaard te worden, want alle groote naties, zoowel in Europa als in Azië, hebben er belang bij, dat die straten vrij blijven, en niet in handen van mededingsters komen. Wij zouden een groote schrede doen naar die neutraal-verklaring van Nederlandsch-Indië, wanneer wij aldaar een groote instelling van hooger onderwijs maken, en die vrijelijk open stellen voor alle volken, zooals met de Europeesche Universiteiten het geval is."

Uit de O.-I. Mail.

Geen cholera meer.

In het laatst van Januari j.l. schijnt de cholera te Batavia eindelijk werkelijk uitgewoed, althans in de bladen, die de jongste mail ons bracht, lezen wij gelukkig:

„Noch van het Militaire Hospitaal, noch van het Stadsverband valt iets bijzonders te vermelden.

Nieuwe gevallen kwamen nergens voor."

Controleurs-tractement.

Gerekend van 1 Januari 1910, worden de bezoldigingen van de controleurs bij het Binnenl. Bestuur, zoo op Java en Madoera als op de bezittingen daarbuiten, vastgesteld als volgt:

Een aanvangstractement van f 300 's maands met vier verhoogingen, de eerste twee elk van f 75.— 's maands, de laatste twee elk van f 50 's maands toe te kennen, nadat respectievelijk zes, negen, twaalf en vijftien jaren zijn verlopen sinds het tijdstip, dat bij de berekening van de pensioenen van Europeesche burgerlijke ambtenaren als tijdstip van eerste indiensttreding in Nederl.-Indischen dienst in aanmerking komt; met dien verstande, dat de tijd buiten bezwaar van den lande doorgebracht, bij de berekening van bedoeld aantal jaren niet wordt medegerekend en dat de toepassing van deze tractementsregeling voor de in dienst zijnde titularissen in geen geval vermindering van inkomsten ten gevolge heeft.

In het Nieuws v/d Dag v. N.-I. schrijft Condo een uitvoerig artikel „Over hormat, en nog iets", zeggende:

„In dit blad is destijds over het verband gesproken, dat zou kunnen bestaan tusschen de Weg-met-de-hormat-circulaire van den vorigen Landvoogd en het vermoorden van Europeanen te Batavia en te Bandoeng (tjoelik-perkara).

Welnu, dit verband zou niet alleen kunnen bestaan, maar dat het bestaat, is zelfs vrij waarschijnlijk.

Dat moge nu als abracadabra klinken voor een dorpsburgemeester in Noord-Brabant of uit den Achterhoek van Gelderland, ja zelfs voor 'n doorsnee-Tweede-Kamerlid — voor hen, die den inlander kennen, is het bij eenig nadenken duidelijk genoeg. (Wat niet zeggen wil, dat hij, die dit inziet, er ook voor uitkomt!)"

Verder licht hij een en ander met z. i. sprekende voorbeelden toe.

Het Gouvernementshotel op Rijswijk.

De gouverneur-generaal kan zich — naar uit Batavia aan het Soer. Hbl. werd geseind — niet verenigen met het project voor de vergroting van het gouvernementshotel op Rijswijk te Weltevreden, waarvoor een bedrag van f 44000 was toegestaan.

De heer Van Heutsz had op den laatsten dag van zijn bestuur het besluit genomen tot die vergroting.

Kolonisatie in de Lampongs.

Volgens de Javabode zal de kolonisatie in de Lampongs worden voortgezet en uitgebreid.

De proeven heeten geslaagd te zijn.

Minder dubbelpplaatsen.

De Jav. Courant van Vrijdag 28 Jan. j.l. deelt mede, dat de Gouverneur-Generaal heeft goedgevonden om één der verpachte dubbelpplaatsen te Batavia te doen vervallen, namelijk die genaamd: „Bazaar Tanah-abang".

Automobielen in het leger.

Luit.-generaal Van Daalen, de chef van den Generaal Staf, heeft aan de Java Motorclub een schrijven gezonden, waarin hij de quaestie bespreekt of het wellicht mogelijk zal blijken op Java een vrijwillig automobielkorps op te richten, daarom wendde hij zich tot de Java Motorclub, ten einde die uit te noodigen hare medewerking te verlenen om tot de verwezenlijking van dit denkbeeld te geraken.

De generaal Van Daalen heeft een reeks ontwerpvoorwaarden samengesteld, waarop auto-bezitters

aangesteld zouden kunnen worden tot lid van het vrijwillig automobielkorps en verzoekt dienaangaande de meening van de club te mogen vernemen.

Het plan van luit.-generaal Van Daalen lijkt aan de Javabode van groot nut voor het Indische leger en het blad spreekt dan ook de hoop uit, dat de Java Motorclub deze kwestie ernstig in behandeling zal nemen.

Naar aanleiding hiervan schrijft Mataram het volgende:

„Als het zoover komt, dient de Regeering de verschillende hoofden van Gewestelijk Bestuur op Java wel ernstig op het hart te drukken, om er voor te zorgen, dat de wegen in hun gewest berijdbaar worden en blijven voor auto's, heigeeen nu geenszins het geval is."

Dezer dagen nog vernam het blad van iemand, die van Poerwodjo naar Magelang getuft had, dat die groote, breede weg zoo goed als onbegaanbaar is voor auto's, waardoor diens zegsman op dat traject, waar de steenen decimeters dik op den weg verspreid liggen, twee nieuwe banden verspeelde, terwijl de opspringende steenen zelfs het glas van een lantaarn vernielden.

Bij zulke toestanden valt natuurlijk niet aan een automobielkorps te denken.

Vreemde geruchten.

Men bericht uit Koeta-Radja aan het Bat. Nbl.:

„Het is een publiek geheim, dat sedert enkele maanden een stille, doch taaië strijd gevoerd wordt tusschen een der hoogstgeplaatste autoriteiten en een doktertje, dat zich vermat aan den journalist-chansonier Pisuisse indertijd de bekende uitdaging tot een duel te zenden. De laatste genoot in Atjeh, zooals men weet, de hoogste protectie, sedert de gouverneur-generaal Van Heutsz op opvallende wijze zich met hem en Blokzijl occupeerde. Uit de reeds verschenen mededeeling in de Sumatrap. blijkt, dat de chansonniers-journalisten de genoten hulpvaardigheid en steun zeer op prijs stellen. Doch nu schijnt de medicus, die roet in het eten wierp, er lang niet genadig af te komen.

Wat wij daaromtrent vernamen doet het ons zeer wenschelijk voorkomen, dat de legercommandant de kwestie onderzoekt, opdat er in Indië geen Dreyfuszaakje in het klein op touw gezet worde."

Stakkerds.

Een arme inlandsche familie, bestaande uit vader, moeder en twee kinderen, het hongerlijden in hun desa moede, besloten naar Banjoewangi te reizen om te trachten daar op een onderneming wat te verdienen, schrijft de N. Soer. Crt.

Doch ook daar vonden ze niets, zoodat ze, ten einde raad, oververmoeid en flauw van den honger, besloten naar Soerabaja te gaan; misschien, dat ze hier in de rijke indische koopstad wel wat konden verdienen. Onderweg stierf, nabij Gedagang, van honger en ellende het jongste zoontje; de ouders kwamen hier met zijn lijk aan.

Niet wetende, waar ze het moede hoofd zouden neerleggen en waar ze het lijkje zouden brengen, liepen ze een poos doelloos rond, tot ze ten laatste het doode kind op het portaal van de 3de afdeling der S.S. neerlegden en in stille vertwijfelng er bij bleven zitten.

Een geelvink, alias politie-oppasser zag dat, en joeg hen onbarmhartig weg. Wie verwacht er ook gevoel en medelijden van zoo'n individu? Toen de arme menschen hem vroegen, waar ze hun doode kindje moesten brengen, zei de schavuit: tida taoe, en tida perdoeli, inplaats van zijn plicht te doen en het naar het stadsverband te laten brengen.

Een oude inlandsche vrouw, die voorbij kwam, bleek meer medelijden te bezitten; zij gaf den ouders een saroeng om het lijkje daarmede te bedekken, benevens eenig geld om wat voedsel te koopen en bracht hen naar het stadsverband, waar men hen liefderijk opnam en voor de begrafenis zorgde.

Japansch bezoek.

Volgens een door het Nws. v. d. D. v. N.-I. ontvangen bericht, kunnen 26 Mei daar verwacht worden de Japansche opleidingsschepen „Aso" en „Soya."

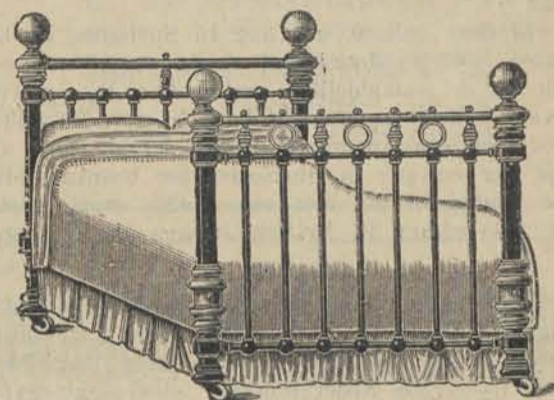
Beide schepen hebben aan den laatsten Japansch-Russischen oorlog een werkzaam aandeel genomen... aan Russische zijde. De Soya heette vroeger Wariag en het was dit schip, dat door een Japansch eskader bij Chemulpo werd aangevallen en door den Japanschen kruiser Asama werd in den grond geboord, met welke daad de oorlog den 8sten Februari 1903 door Japan werd begonnen. De Soya is een snelle, niet gepantserde kruiser van 6570 ton waterverplaatsing, bewapend met 12 stukken van 15 c.M. kaliber en 20 kleinere stukken.

De wijze, waarop het schip, dat was omgeslagen en gezonken in tamelijk diep water, door de Japaners boven water werd gebracht, heeft destijds in technische kringen veel opzien gewekt.

De Aso heette vroeger aan Russische zijde Bajan. Het is een gepantserde kruiser van 7850 ton, bewa-

□ BRENDEL & ZONEN □
□ Wijnhandel □ □ Likeurstokerij □
ZOUTMANSTR. 63 □ □ PRINSESTRAAT 114
: TELEFOON 4905 : □ □ : TELEFOON 5448 :
Vraagt uitvoerige prijscurant.
Scherp concurrerende prijzen. — 5 pCt. dividend.

Th. A. A. SIMONIS
34 GROENMARKT — OVER DE —
PRINSESTRAAT.
TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —
van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

The Berlitz School,

welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.

Noordeinde 58a. - Telef. 2234.

TALEN Duitsch - Engelsch - Fransch,
Italiaansch - Spaansch - Russisch - Hollandsch, enz, enz. -

door leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak, vrij van dialect, bezitten.

Conversatie - Vertalingen - Literatuur.

pend met 2 kanons van 203 m.M., 8 stukken van 15 c.M. en 28 kleinere stukken. Het schip maakte deel uit van het Port-Arthur-eskader, en viel bij de overgave van die vesting met tal van andere, zwaar beschadigd, in handen der Japaners.

Beide vaartuigen werden na den oorlog door de Japaners geheel omgebouwd, volgens de lessen, in den strijd opgedaan, en zij vormen nu weder twee waardevolle gevechtseenheden.

WEST-INDIË.

SURINAME.

Door den gouverneur is eene ontwerp-verordening ingediend tot regeling van de uitgifte van goudhoudende terreinen aan de Grankreek, die tot dusverre waren gereserveerd.

Toen besloten was tot den spoorwegaanleg in Suriname, is tegelijkertijd een onderzoek ingesteld naar den goudrijkdom in het Lawa-gebied, wyl het voornemen bestond om, indien het Lawa-gebied werkelijk rijk aan goud mocht worden bevonden, den spoorweg daarheen door te trekken.

Omtrent de Lawa-exploratie werden weinig gunstige uitkomsten gemeld. Er werd goud gevonden, maar niet in exploiteerbare hoeveelheden voorkomende, zoodat in elk geval het doortrekken van den spoorweg niet raadzaam scheen.

Ten opzichte van de terreinen aan de Grankreek werden gunstiger berichten ontvangen. Nadat een tijdlang deze terreinen werden gereserveerd, zullen zij dan nu voor uitgifte in aanmerking komen.

Wat den verderen spoorwegaanleg aangaat, ontleenen wij aan de West het volgende:

„Bij het Gouvernement is een concessie-aanvraag hangende van een Anglo-Fransche maatschappij voor doortrekking van den spoorweg naar het Lawa-gebied.

De heer A. R. Clements, die voor dit syndicaat hier optreedt (doch thans weder uitlandig is), beweert, dat vanwege het gouvernement van Cayenne concessie is verleend voor den aanleg van een spoorweg in Cayenne, naar de goudvelden, met verleening van subsidie.

Daar in Suriname reeds een spoorweg in de richting van het Lawa-gebied bestaat, hebben de ondernemers het plan opgevat, concessie te vragen voor de doortrekking van dien spoorweg, zonder subsidie, en van af het punt van overgang aan de grensrivier de Marowijne, in Cayenne den gesubsidieerden spoorwegbouw aan te vangen in de richting naar de kust.

De bouw van den spoorweg in Suriname heeft gekost 36 duizend gulden per kilometer. Voor verdere doortrekking naar het binnenland wordt noodig geacht 50 duizend gulden per kilometer."

Het genoemde blad geeft te kennen weinig hoop te hebben op verwezenlijking van dit plan.

Met de bacoven-cultuur gaat het in de kolonie nog steeds niet geheel naar wensch, ook niet voor de United Fruit Co. te Boston, die telkens wat te klagen heeft, laatstelijk over den onvoldoenden groei der vruchten.

Terwijl deze cultuur dus nog in Suriname de kinderziekten heeft te doorstaan, dreigt weer eene concurrente in de onmiddellijke nabijheid. De gouverneur van Britsch-Guyana heeft toch eene commissie benoemd, om een onderzoek in te stellen naar den toestand der cultuur in Suriname, ter beantwoording van de vraag, of het ook wenschelijk moet worden geacht, die cultuur in Britsch-Guyana in te voeren.

CURAÇAO.

Het zal blijkbaar niet aan de Curaçaosche planters liggen, wanneer de invoering der sisal-cultuur op Curaçao niet mocht slagen. De heer Hamelberg, die voor de eerste Nederlandsche sisal-maatschappij een reisje naar de kolonie maakte, mocht van verschillende planters aanbieding ontvangen voor terreinen, die de onderneming behoeft.

Het is te hopen, dat deze onderneming slagen moge, waardoor weer wat meer leven op het hoofdeiland dezer kolonie zou komen.

Van Vreemde Koloniën.

Planters en koelies op Ceylon.

De Ceylonsche bladen melden, dat er groote kans bestaat voor eene overeenstemming tusschen de planters op Ceylon onderling en de eigenaars der ondernemingen te Londen betreffende regelen voor het aangaan van verbintenissen met arbeiders.

Volgens de Times of Ceylon stonden bij den wensch naar zulk een overeenstemming tweeelei doeleinden op den voorgrond. In de eerste plaats wenschte men gunstiger voorwaarden te erlangen voor het aannemen van arbeiders, en in de tweede plaats vermindering van de aan arbeiders te verleenen voorschotten.

De door de planters van Ceylon voorgestelde

bepalingen zijn nu in hoofdzaak door de Londensche eigenaars der ondernemingen goedgekeurd en bevat ten o.a. het volgende:

Men zal geen koelies meer aannemen met hooger voorschotten dan 30 roepies; men zal ook geen voorschotten verleen, waardoor de schuld van den koelie tot een bedrag van meer dan 30 roepies stijgt; en ook geen koelies meer aannemen, zonder de op dezen rustende verplichtingen over te nemen.

Er is voorgesteld dat ondernemingen, die tot den bond toetreden, dit zullen doen voor den tijd van drie jaren met een opzeggingstermijn van zes maanden, en men gelooft, dat, indien de eerste drie jaren zullen zijn verlopen, alles wel zal blijven bestendig.

Tegen overtreding der voorschriften zijn strafbepalingen gesteld, zoodat elke onderneming, die zich daaraan schuldig maakt, kan worden beboet met een bedrag van 100 roepies per arbeider hoogstens boven en behalve een vast bedrag van hoogstens 1000 roepies ten behoeve van den bond.

De eerstgenoemde boete wordt door de schuldige onderneming betaald aan die onderneming, ten nadeele waarvan zij hare arbeidskrachten completeerde.

Deze maatregelen waren noodig wegens het gebruik onder de koelies, om zich voor de eene onderneming te verbinden en dan, nadat ze daar hun voorschot hadden opgestreken, zich bij een anderen ondernemer aan te melden en daar ook weder een voorschot te vragen.

De pers en de Inlandsche vorsten van Engelsch-Indië.

In de maand Augustus van het vorige jaar zond de onderkoning, lord Minto, een schrijven aan den nizam van Haiderabad en andere regeerende vorsten in Engelsch-Indië, om de aandacht te vestigen op het opruiend karakter der inlandsche pers. Het oordeel der vorsten werd gevraagd omtrent de wijze, waarop het best daarvoor een stokje zou kunnen worden gestoken, terwijl tevens een beroep gedaan werd op de medewerking der vorsten, ten einde de verspreiding van opruiende geschriften in het land tegen te gaan.

De vorsten gaven in hunne antwoorden, die in een bijzonder nummer van de Official Gazette werden gepubliceerd, allen te kennen, dat het belang der Indische regeering in dit geval ook het hunne was. Velen deelden daarbij mede, dat zij reeds maatregelen hadden getroffen om te beletten, dat agitators in hun gebied kwamen, en om hunne politiemacht te versterken. Door een aantal hunner werd der regeering in overweging gegeven maatregelen te nemen voor eene spoedige bestraffing van delinquenten en verscheidenen bevalen een meer afdoende wetgeving op de drukpers aan.

vers Masereeuw en Bouten te Rotterdam in de gelegenheid u kennis te doen maken met nog een paar andere illustraties uit ditzelfde juweeltje van een boekje, waaraan wij hierbij ook weer enkele toelichtende regels ontleenen.

Over Andi vertelt de schrijfster:

Haar volgden de drie kleine herten, niet hooger dan zij zelf, de hertjes op de ranke pootjes, met de slanke halsjes, en de fijne kopjes, waarin de donkere oogen fluweelig glansden, met de vochtige grijs glimmende neuzen, de altijd bewegende lepelvormige ooren, en het heen en weer flappende platte staartje.

Haar volgde Inara, de kleine halfnaakte bekkenslaagster, iets grooter dan Andi zelf, met de kleine koperen bekkens hangende aan een touwtje om haar mager bruin halsje; want het volksgeloof zegt, dat de bekkenslag alle booze duivels en slechte invloeden van de kinderen der vorsten en aanzienlijken verjaagt. Waar Andi was, daar was dus ook Inara, het arme, verwaarloosde kind, eens door Aroe Lipa uit de bergen medegenomen.

En dan, achter Inara en de hertjes kwamen de speelkameraadjes. Ook kleine havenlooze wezens, met verwarde haren om de bruine snoetjes en met naakte bovenlijfjes; kinderen, die tot een verarmden familietak behoorden, of zoontjes en dochtertjes der ondergeschikten, of buurtkinderen uit de kleine berghuisjes.

Dat alles liep achter Andi aan, achter de kleine fijne slanke Andi met haar mat-lichtbruine armpjes en halsje; en het was, alsof ze tusschen dit verwaarloosde vuile troepje ééns zoo sierlijk en zoo bevallig leek; een echt voornaam kindje was ze, dat zich bewoog als een prinsesje...

En was het ook niet, of de muziek naderde als Andi kwam aan gesprongen met haar klein gevolg? — Was het haar fijne stemmetje, dat luidde als een klokje? was 't het nu zachte dan schalmeiende „brèng, brèng" van Inara's koperen bekkens? Waren het de lichte kreten der hertjes, die elkaar riepen?

De volgende tekening stelt U La Ballo voor, zooals hij ver van zijn huis, eenzaam op de bergen vertoefde, gelaten afwachting wat zijn lot zou zijn:

De nizam van Haiderabad vond, dat men in de inlandsche staten aan alle clubs en andere instellingen behoorde te verbieden om in te teekenen op geschriften of dagbladen, die opruiende artikelen bevatten, terwijl aan ambtenaren, die zich op zulke geschriften abonneerden of zich deze aanschafte, moest worden te kennen gegeven, dat dit op hunne beoordeeling van invloed zou zijn.

De maharadja van Bikaner, die ook tot krachtige maatregelen neigde, stelde samenwerking voor ten einde op de hoogte te blijven van alles wat al zoo in de inlandsche pers geschreven werd, ten einde, waar noodig, daarop eene rectificatie te geven.

De radja's van Mysore en Dewas waren zeer sterk voor repressieve maatregelen. De laatste herinnerde aan de wet van 1818, waarbij delinquenten voor onbepaalde tijd kunnen worden verbannen of gevangen gezet. Hoe arbitrair zulke maatregelen ook mogen schijnen, zij passen geheel voor land en volkeren van Indië, meende hij.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het jaar 1909. Op Java heeft de inlandsche Pers, evenals de Maleisch-Chineesche Pers, weinig of geen aandacht geschonken aan de jongste jaarsverwisseling en bij die gelegenheid dus ook geen algemeene politieke of oeconomische beschouwingen over Nederlandsch-Indië ten beste gegeven.

Op het eiland Sumatra daarentegen bracht de Reactie van de Pertja Barat in haar No. 2 van 6 Januari 1910 de gelukkige geboorte van Prinses Juliana en de op politiek gebied zoo belangrijke troonsverwisseling te Constantinopel in herinnering, terwijl de Redactie van de Tjahaja Sumatra in haar nummer van 3 Januari 1910 no. 1 — onder opsomming van de talrijke vereenigingen, welke ter Sumatra's Westkust werden opgericht — wees op de verkregen resultaten in zake de aaneensluiting van de inboorlingen in Nederlandsch-Indië en op die van Sumatra in het bijzonder.

De Jong-Maleische beweging nam vooral ter hoofdplaats Padang in omvang toe, terwijl veel ijver werd ten toon gespreid in zake het streven om de Maleische vrouw, middels huisvlijt, en het bijbrengen van de kennis van lezen, schrijven enz. op de scholen, vooruit te brengen.

Ook was er eene actie om door de oprichting van een ambachtsschool te Padang de jongelieden van Sumatra's Westkust tegemoet te komen in den strijd om het bestaan.

De in het jaar 1909 te Padang gehouden tentoonstelling op het gebied van handwerksnijverheid vulde die actie aan.

Aan de Regeering in Nederlandsch-Indië werd een door inboorlingen van de hoofdplaats Padang opge-

„Wachten dus, wachten! En hij zong zijn droefheid maar uit op zijn bladhoorn, en soms zong hij een klagend liedje, wiegend het bovenlijf heen en weer. Dun en snerpnd klonk zijn jongensstem door de wijde bergwereld, als hij de versjes zong, die hij zelf bedacht, zooals zoovele kinderen van dit land:

„En ik zie den kleinen vogel die er heen vliegt."
„Als ik op den hoogen berg klim
„En ik zie in het dal daarachter,
„Dan zie ik mijn land.
„Dan zie ik de kleine huisjes,
„En het marktplein,
„Waar de kleurige baadjes verkocht worden.
„Als ik op den hoogen berg klim.
„Dan zie ik naar het land waar ik uit ben getrokken,

FEUILLETON.

UIT ZUID-CELEBES.

INARA, DE BEKKENSLAAGSTER.

Konden wij onzen lezers een vorig maal uit het mooie kinderboek van Mevr. Kooy van Zeggeten, DE GOUDEN KRIS dat eerstdaags ook in het Deensch verschijnt, vertaald door Emma Kraft, de door de schrijfster zoo allerliefst geteekende portretjes van de hoofdpersonen La Ballo en Andi laten zien, thans zijn wij door de welwillendheid van de uitge-

maakt adres gericht, inhoudende het verzoek om oprichting van een Hollandsch-Maleische school.

Voorts kwam een door inlanders in het leven geroepen Fröbelschool tot stand, terwijl pogingen en voorbereidende besprekingen plaats hadden in het belang van de oprichting van een Menangkabausche Industrie en Credietbank en een Landbouwbank.

In zake de in 1909 door het Nederlandsch bestuur geïnde belastingen werd aangeteekend, dat van de ongeveer 750.000 gulden opgebrachte belastingpenningen der inlanders f50.000 werden afgezonderd voor de gemeente Padang.

Wat met het andere gedeelte der gelden werd gedaan, begreep de inboorling niet goed; een geweselijke raad bestond er ter Sumatra's Westkust nog niet.

In de Pertja Timor van 3 Januari 1910 no. 1 uitte Seligi Balik Batimba zijne nieuwjaarsgevoelens middels een gedicht.

Het hazardspel. Werd in de Bintang Soerabaja (zie Koloniaal Weekblad 1909 no. 49) reeds gewezen op zekere nadeelen, die verbonden zijn aan het houden van wedrennen met het daaraan verbonden dobbelspel, door Europeanen en inlanders, ook de Medan Prijaji van 5 November 1909 no. 44 wijst op het euvel van het hazardspel, en wel door de inlandsche hoofden op Java.

Voor de loerah's — Javaansche hoofden van middelmatigen rang — in de Javaansche dorpen is de maand December van het jaar, zegt de schrijver „Bagelener“, altijd eene moeilijke maand, want dat is het tijdstip, waarop de door hen geïnde en toevertrouwde belastingpenningen van den kleinen man moeten worden afgedragen.

Men kan het hen dan aanzien, dat zij niet al te best te spreken zijn, waar nog zoovele achterstallige belastinggelden moeten worden gestort.

Men hoort hen dan dag en nacht zuchten over dien achterstand en over de wijze, waarop het tekort moet worden aangezuiverd.

En toch, de kleine man, al is hij ook nog zoover verspreid in het gewest, komt in den regel zijne geldelijke verplichtingen tegenover het gouvernement correct na, zoodra de hoofden hem om betaling van de belastingpenningen vragen.

Wel heeft hij het geld niet, maar dan verkoopt of verpand hij zijne goederen, gewoonlijk tegen een prijs ver beneden de waarde, hetgeen natuurlijk geldelijk nadeelig voor hem is.

Ook is het te verkoopen of te verpanden voorwerp dikwijls voor zijn dagelijkschen arbeid onmisbaar, maar dat laat hem koud, daar hij toch betalen moet en uit vrees voor de autoriteiten dit ook doet.

De oorzaak van den achterstand ligt dus niet bij den kleinen man, maar bij de loerah's, omdat deze de geïnde belastinggelden ten eigen bate gebruiken.

Men waagt het er dan maar op en hoopt, dat de tijd redding zal brengen.

De reden, dat men de belastingpenningen ten eigen nutte aanwendt, is het verlies bij het hazardspel.

De samenkomsten der loerahs werken dit euvel in de hand.

Velen beginnen met f25 tot f50, doch, wanneer het geld verspeeld is, wordt de volgeling van den loerah, die de geldzak bij zich heeft, gewoonlijk naar huis gezonden om wederom geld te halen.

En dat alles dikwijls om geen andere reden dan dat men voor geen collega wil onderdoen.

De vrouwen denken er evenzoo over, ook zij willen voor hunne gelijken de vlag niet strijken.

Is het geld niet beschikbaar, dan worden de huisbenodigdheden, rijpaarden enz., die tegen behoorlijke prijzen zijn ingekocht, met groot geldelijk verlies van de hand gezet, totdat de maand der betaling van de belastinggelden aanbreekt en de loerah wil hij niet uit den dienst worden ontslagen, eene geldleening moet sluiten om het tekort te dekken.

Na de betaling der penningen op het belastingkantoor kan men dan ook zoo dikwijls het verschijnsel waarnemen, dat de loerah, van huis, paard en andere bezittingen beroofd, als het ware naakt op straat staat.

Vele personen, die gaarne hun geld tegen hooge rente willen plaatsen, wachten op de Decemberbelastingmaand, en trekken dan van de gebrekkige toestanden partij.

Onder aanhaling van door den schrijver bijeengebrachte voorbeelden, blijkt het, dat ook de wedono's de loerahs overhalen om aan het hazardspel deel te nemen en dat deze laatsten tegenover hunne chefs zulks niet durven weigeren.

Bovendien gevoelen de loerahs zich vereerd, wanneer zij door hooger en in rang tot dergelijke hazardspelen worden uitgenoodigd, al ware het alleen maar dat zulks het bewijs geeft aan de onderhoorigen, hoe goed hun hoofd bij hooger autoriteiten staat aangeschreven, hetgeen weder den invloed verhoogt.

En is de loerah in de maand December niet uit

den dienst gezet, of heeft hij zich weten te dekken, aan begint in de maand Februari de zaak weder opnieuw.

Het zal toch wel niet noodig zijn, zegt de schrijver, dat de wedono's in zulke gevallen, als hier besproken is, geen overwicht hebben op hunne loerahs, die zij juist op hunne plichten moeten wijzen en dat de belangen der bevolking door dat hazardspel zeer worden geschaad.

Krachtig optreden van den wedono tegenover den loerah is dikwijls onmogelijk, uit vrees voor indiening van klachten van dezen.

Beschuldigingen tegen den loerah ingebracht moeten om dezelfde reden geheim gehouden worden; zelfs op kleine tekortkomingen kan de wedono niet wijzen.

Het gevolg van dat alles is, dat de onveiligheid en het aantal moorden in de districten van dergelijke hoofden toenemen en dat de betrokken bevolking, die de belastingpenningen toch regelmatig betaalt, de dupe is van dergelijke gebrekkige toestanden.

Hierbij wordt nog aangeteekend, dat „Neutraal“ in de Pemberita Betawi van 8 Januari 1909 no. 6 ook wijst op de toename van het hazardspel onder de bevolking.

Vroeger stootte de gegoede inlander den hazardspeler af, terwijl het spel als iets onreins werd beschouwd, doch tegenwoordig — ondanks den vooruitgang — sluit de gegoede inlander zich bij den speler aan en is men aan het spel verslaafd.

Om aan dat gevaar geen verdere uitbreiding te geven en het, zoo mogelijk, te keeren, zou — naar de meening van „Neutraal“ — de invoer en het bezit van speelkaarten bij de wet strafbaar moeten worden gesteld.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Verbetering van den oeconomischen toestand der onvermogene Chineezen en peranakan-Chineezen in Nederlandsch-Indië. — Nog een andere wijze dan verleden week aangehaald om de onvermogene Chineezen, die reeds zulk een langen tijd op Java verblijven en de peranakan-Chineezen (de in Nederlandsch-Indië geboren) tegemoet te komen, zoude zijn om gronden ter hunner beschikking te stellen, op den voet zooals die aan inlanders worden gegeven.

Op den duur — dit is duidelijk — gaat het niet aan om de Chineezen op een en dezelfde plaats bijeen te houden, de tijd zal komen, dat de kooi, waarin zij gedwongen zijn verblijven te houden, defect raakt en daarom is het beter om hen geleidelijk en zonder schokken uit de kooi te laten dan te wachten, totdat zulks gedwongen en met schrik geschiedt.

En zouden die onvermogene Chineezen geen dorpen kunnen bouwen op die terreinen, waar zooveel hunner met den Landbouw en met de vischvangst hun levensonderhoud zouden kunnen verdienen? vraagt de schrijver.

Het is niet de bedoeling van dezen om aan te sporen tot het vormen van dorpen in Midden- en Oost-Java, want daar moet de grond, als dringend noodig voor den inboorling, ter beschikking blijven.

Maar wel zou zulks kunnen geschieden in eene residentie als Batavia met zijne gemengde en van elders afkomstige bevolking en buiten de hoofdplaats.

Een band tusschen de verschillende dorpen bestaat daar niet, ieder dorp is op zichzelf aangewezen.

De Chineezen zullen meer naderen tot de inlanders, landbouwers en visschers worden, terwijl verwacht mag worden, dat de inlanders, ook bij verschil in godsdienst, zich niet tegen de Chineezen zullen keeren.

Als voorbeeld wordt aangehaald, dat in de afdeeling Krawang te Doekoeh Tjemara, in de nabijheid van de dorpen Soengeboentoe en Tiboeaja, district Rengas dengklok, reeds eene dergelijke vestiging bestaat van ongeveer 900 zielen.

Allen zijn arme lieden en bestaan van den landbouw en van de vischvangst.

Zij spreken de Chineesche taal niet meer en als men de mannen en de vrouwen op het veld ziet werken, hebben de mannen hunne haarvlecht bedekt en zou men niet zeggen, dat er Chineezen aan den arbeid waren.

Aan dergelijke lieden kan men — desnoods zonder dat zij een eigen hoofd kiezen — toch wel gronden geven op de wijze, zooals die aan de inboorlingen worden gegeven?

Zeer zeker, zegt de schrijver, zijn er onder de Chineezen ook wel slechte elementen, maar de groote menigte is gemakkelijk te leiden, de meeste hunner zijn rustige burgers, die de bestuursvoorschriften gemakkelijk en gewillig opvolgen.

De Chinees is over het algemeen gezond en sterk, en hij durft den arbeid aan.

Men kan hem dus ook als voorbeeld stellen aan den inlander, zoowel ten opzichte van den landbouw als van de vischvangst.

W. P. de Bock

Piet Heinstraat 71-73, hoek Barentszstraat

TELEF. 1769.

OPNIEUW OPMAKEN VAN GASKRONEN.

ANTON SCHIPPER

AERT VAN DER GOESSTRAAT 25

□ B/H STADHOUDERSPLEIN □

□ DEN HAAG □

AGENT DER FIRMA WIENER EN VAN WITSEN,

□ ROTTERDAM □

Indische Uitrustingen

Goosen & Swagerman.

DEN HAAG, Boekhorststr. 149.

DEN BOSCH, Vughterstr. 17.

VLEUGELS, PIANO'S, INGEBOUWDE PIANO'S — ORGELS. —

VERHUUR-

PIANO'S van f 5.— p.m. off f 50.— p.j. af.

VLEUGELS van f 8.— p.m. off f 80.— p.j. af.

SPECIALE INRICHTING VOOR HET GEREEDMAKEN VOOR DE TROPEN.

TECHNISCH HANDELSBUREAU

E. CHAULAN

TELEPHOON 6216.

TELEPHOON 6216.

2e Sweelinckstraat 73 - 's-Gravenhage.

De nieuwste onderdelen en accessoires voor AUTOMOBIELEN.

Vertegenwoordiger voor Auto-Omnia, Parijs.

Elastieken Kousen uit Europa's 1e fabriek, volgens verklaring der gebruikers, het langst van alle soorten elastisch blijvend, per paar f 3.75, vanaf no. 9 f 4.25. Hospitaaldoeke 1e kw. f 1.75 p. meter. Thermogewatten f 0.65. Koorts-thermometers met controlebewijs f 0.60. Breukbanden dubbel f 2.25, enkel f 1.25. - Houtwolmatrassen f 2.25, Luchtkussens en Ondersteken in huur à f 1.— p. maand. „DE GEDE“, Witte de Withstraat 20. Telefoon 6033.

COMESTIBLES. —
INDISCHE ARTIKELEN.

J. C. P. HOOGEVEEN.

Hoffleverancier van H.M. de Koningin en
H.M. de Koningin-Moeder.

FRED. HENDRIKLAAN 141.

TELEFOON 4969.

ARCTOS THEE EN KOFFIE.

PIERRE SCHREINER

- ZOUTMANSTRAAT 18-20-22 -

TELEFOON 1864 — DEN HAAG

Goedkoopste Magazijnen voor COMPLETE MEUBILEERING.

Waar in de residentie Batavia reeds ondernemingen bestaan, kunnen deze partij trekken van de werkkraft der Chineezzen terwijl, wanneer men den toestand laat zooals hij nu is, in de eerste tientallen jaren geen verbetering daarin is te verwachten.

De Redactie van de Bintang Soerabaja is ten deze van meening, dat de Regeering de keuze heeft tusschen deze twee wegen, nl. of de Chineezzen tot Nederlandsch onderdaan te verklaren, met al de voorrechten daaraan verbonden, dan wel hen Vreemde Oosterling en Chineesch onderdaan te laten.

Voltooiing van de opvoeding en studies van Ind. Chineezzen in Europa. — Werd in het Koloniaal Weekblad van 17 Februari 1910 no. 7 reeds melding gemaakt van de stem, die opging om de Chineesche jongelieden op te wekken hunne studies en opvoeding niet in Nederland, maar bij voorkeur in Amerika te voltooien, thans wijst Soei Siang Djit te Buitenzorg in de Ho Po van 12 Januari 1910 no. 350 op het feit, dat de meeste Indische Chineesche jongelieden, die de Hoogere Burgerschool dan wel de Wilhelminaschool hebben afgeloopen, naar Engeland vertrekken.

Zulks behoeft geen verwondering op te wekken, zegt de schrijver, want van de kennis der Engelsche taal kunnen onze Chineesche jongelieden het meest partij trekken in het belang van den handel, terwijl zij, met behulp van die taal, terecht komen in China en Japan, waar de meeste handelaren die taal reeds verstaan.

Engelsche Bank-directies hechten waarde aan die taalkennis en behandelen dan de Chineezzen op gelijken voet als de Europeanen, terwijl andere Europeesche handelshuizen eveneens de Engelsche taal boven andere Westersche talen verkiezen.

Voorts komt men, behalve in China en Japan, ook met die taal terecht te Singapoera, in Engelsch-Indië, Australië en Siam.

Vele Indisch-Chineesche handelaren hebben reeds hunne betrekkingen met de Nederlandsche Handelshuizen verbroken en betrekken thans hunne goederen direct uit Frankrijk, Engeland en Duitschland, in welke landen het Nederlandsch in het geheel niet bekend is.

Zoolang de bestuurstaak voor de Chineezzen niet geopend is, hebben de Hollandsch-Chineesche scholen, welke zijn opgericht, uit een practisch oogpunt gezien, geen of althans weinig nut.

Voor den handel toch zijn het Mandarijn-Chineesch, het Engelsch en het Maleisch van groot belang.

Schrijver vraagt in verband daarmee, of het voor de Regeering niet raadzaam zoude zijn om de Hollandsch-Chineesche scholen op te heffen en de dan vrij komende gelden te besteden voor de Chineesche scholen, waar de Maleische, Engelsche en de Nederlandsche talen worden onderwezen?

Dan wel, dat op de Chineesche scholen een Nederlandsch onderwijzer het Nederlandsch en het Engelsch onderwijst, terwijl een Chineesche leeraar het Mandarijn-Chineesch bijbrengt.

De schrijver beveelt deze gedachten aan, die in het voordeel zijn van beide partijen, ook geldelijk.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Du Chattel in Indië.

Het Febr.-Nr. van Op de Hoogte, Maandschrift voor de Huiskamer, bevat een artikel van den heer J. E. Jasper over den schilder F. J. du Chattel in Indië (met een viertal reproducties zijner werken). Du Chattel heeft ongeveer twee jaar in Indië gereisd, kwam aanvankelijk niet op dreef, voelde zich zelfs ontmoedigd; de natuur kon hem niet voldoende inspireeren. Maar toen hij in de vlakte van Pasoeroean de zondorgloeiende sawahs en bij het strand de trillend-reflecteerende vischvijvers zag, toen hij kennis maakte met de vreedzame omgeving van echte, Javaansche dessa, kwam geleidelijk de lust tot werken in hem bloeien. Daar heeft hij dan ook voor het eerst in Indië met ware ambitie geschilderd. Niet lang daarna werd te Soerabaja de eerste tentoonstelling van du Chattel's aquarellen georganiseerd. Ze was een groot succes. Op zijn verdere reizen bezocht de schilder ook de Bataklanden en vertoefde daarna geruimen tijd in de Preanger. Hij is zeer tevreden over zijn Indische tournée, heeft veel verkocht, maar ook hard gewerkt.

„Indië is echter geen land voor schilders, om er voor goed te blijven. Voor den artist is het urgent den blik te verruimen, en daarvoor bestaat in Indië weinig gelegenheid. Daarom verlangt du Chattel ook terug naar het bloeiende Europeesche kunstleven, hetwelk ongetwijfeld nieuwe bezieling geeft. Dat hij echter hier terugkomt, om Bali, Sumatra en de Molukken te doorreizen, staat bij hem vast.

Hollandsche kunstkoopers wachten nu met ongeduld op den grooten schat van zijn Indisch oeuvre.”

Eigen Haard.

Het nummer van 9 Febr. brengt het slot van S. Kalf's opstel: De geboorteplaats van Jan Pieterszoon Coen. Zij, die met des heeren Kalf's schrijftant niet onbekend zijn, zullen begrijpen, dat de schrijver zich niet uitsluitend tot zijn onderwerp: eene beschrijving van Coen's geboorteplaats, Hoorn, bepaalt. Zoo vertelt hij o.m., na gezegd te hebben, dat Hoorn voor 't minst de plaats nog kan aanwijken, waar het geboortehuis van Coen stond, de plaats, waar hij te Batavia begraven werd, niet kenbaar is gebleven. En dat ondanks de staatsie, waarmede hij eenmaal ter uitvaart was gebracht en in het stadhuys begraven den 22 Sept. 1622.

4 Aug. 1634 „wort het gebeente ende geraemte van den generaal Jan Pietersen Coen saliger, 't welek sedert den 6 (lees 22) September 1629 tot op dato in het stadhuys deser stede begraven gelegen heeft, in de nieuwe steenen kercke overgedragen, ende met behoorlycke eere getransporteerd.”

Dit was de Hollandsche of Kruiskerk, die op last van G.-G. Daendels in 1811 gesloopt werd. En, op de plek, waar eenmaal de Hollandsche kerk met het graf van Jan Pietersz. Coen zich bevond, verrees in later tijd een Indische allemansgading, toko Van den Abeelen en Comp.

Zoo weinig derhalve wist de nazaat de stof te eerbiedigen van den man, wiens karakter gewis door grove fouten ontsierd werd, en die grooter was als regent dan als mensch, maar die toch als de grondlegger van Neerland's „mogentheyt” in den lande van overzee beschouwd moet worden. Wanneer men bedenkt, hoezeer dat gedenkwaardige graf werd „versloft”, „verwareloost”, het gebeente zelf verstrooid, dan zou men ten opzichte van een man, die een bijna koninklijke macht uitoefende, aan Hamlet's woorden mogen denken:

„Imperial Caesar, dead and turn'd do clay,
Might stop a hole to keep the wind away.”

Neerlandia.

Het jongste nummer van Neerlandia bevat onder het opschrift: Plantageleven in Suriname, een korte geïllustreerde beschrijving door den heer Joh. Schuurbecque Boeye, van de plantages Peperpot, Waterland en Oronibo, gelegen aan de Suriname-rivier.

Verder geeft het blad ook een afbeelding van het gedenkteeken voor Tehupeiry te Ambon en vertelt, aan de hand van het Bat. Nieuwsblad, het een en ander over het bekende bezoek der Amerikanen aan Batavia en den plantentuin te Buitenzorg.

Zendings-Conferentie.

Bij de Drukkerij „Nederlandsche Zendingsbode” te den Helder is verschenen het verslag van de 23e Algemeene Nederlandsche Zendings-conferentie, gehouden te Amsterdam den 28 en 29 October 1909, waarin zijn opgenomen de toespraken en referaten van Dr. J. R. Slotemaker de Bruine, Dr. B. Wielenga, Ds. A. M. Adriani, Dr. Is. van Dijk, zendeling J. H. Neumann en Ds. H. Dijkstra.

Het belangrijkste lijkt ons het referaat van zendeling Neumann, die sprak over De toekomst van het Christendom op Sumatra. Hij vangt aan met een overzicht. Het Noorden van Sumatra, Atjeh met de Gajoe- en Alaslanden behoort geheel aan den Islam en is dus gesloten gebied voor de zending. Verder de westkust langs tot aan de Lampongs (behalve Siboga met omliggende filialen) overal Mohammedanen. Van de Lampongs weer de Oostkust volgend naar het Noorden, eveneens alles Mohammedaansch. In het binnenland echter, met het groote Toba-meer als vereenigingspunt, vinden wij de heidensche stammen der Bataks; bekend zijn de Toba-, de Timoer-, de Pakpak- en de Karo-Batakstammen. Een groot gedeelte daarvan, de bewoners van Groot- en Klein-Mandailing, zijn reeds tot den Islam overgegaan; nog een gedeelte staat op den tweesprong — Christen worden of den Islam aannemen — dat zijn de Timoer-, de Karo- en de Pakpak-stammen; een ander groot deel, de bevolking tusschen Siboga en het zuiden van het meer, is tot het Christendom overgegaan en zal thans ongeveer 90.000 zielen tellen.

Na dit geographisch overzicht der verschillende godsdiensten op Sumatra treedt de heer Neumann meer in bijzonderheden, waarbij wij tot onzen spijt den schrijver niet kunnen volgen.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 8: Burgerlijke veeartsenijkundige dienst in Ned. Oost-Indië, door Dr. K. W. van Gorkom. — Kinakultuur en kinafabrikatie op Java, door Dr. A. W. Nanninga. — De Java-suiker-industrie gedurende het tijdvak 1894—1908. — De aanplant, de productie en de waarde van de 1909 tabaksoogsten in de Vereenigde Staten. — Landbouwleening onder bedrijfsverband in Ned.-Indië. — Invoer op Java in 1909. — Uitvoer van Java in 1909. — Kultuurberichten. (Caoutchouc en zijn surrogaten. —

Tegen caoutchouc-diefstal. — Boschexploitatie op Java en Madoera. — De inkapping bij de cacao-kultuur in Suriname. — De rijkdom der Guyana's). — Kleine mededeelingen. (Nieuwe tramwegen op Java. — Ontwerp koelie-ordonnantie). — Financiële berichten en verslagen, benevens de overige wekelijksche rubrieken.

Ontwerp Koelie-ordonnantie.

Wij ontvingen het: Ontwerp eener ordonnantie tot regeling van den arbeid van van elders afkomstige personen in bedrijven, welke in het gewest Oostkust van Sumatra geheel of gedeeltelijk buiten de bevolkingscentra worden uitgeoefend, en Memorie van Toelichting, in voldoening aan eene opdracht van den Minister van Koloniën samengesteld door Mr. A. F. van Blommestein, O.-I. rechterlijk ambtenaar met verlof.

Het ontwerp bevat 129 artikelen en is vergezeld van eene uitvoerige toelichting.

De hoofdbeginselen en indeeling worden aangeduid als volgt:

Het Reg. Reglement verbiedt in de artikelen 116 en 118 slavernij en pandelingschap, zoodat iemand tot het verrichten van arbeid voor een anderen particulier slechts verplicht kan zijn krachtens eene overeenkomst.

Die overeenkomst is de bron van de onderlinge rechten en verplichtingen, die haar sloten, den werkgever en den arbeider. Zij is om de verhouding, waarin hare subjecten tegenover elkander staan, en om den aard van haar object een onderwerp van burgerlijk recht; hare regeling behoort dus tot het gebied van het privaatrecht.

Het ontwerp wil, zooals uit de considerans blijkt, geen andere overeenkomsten regelen dan met vreemde Oosterlingen, van buiten het gewest Oostkust van Sumatra afkomstige inlanders en nakomelingen, tot het verrichten van arbeid in sommige gedeelten van dat gewest. De regeling treft men aan in het eerste hoofdstuk. Zooals de considerans verder aangeeft, wil het ontwerp ook regelen de met deze overeenkomsten samenhangende onderwerpen, waarmede bedoeld zijn de toestanden en verhoudingen, die daarin hunne oorsprong vinden en publiekrechtelijk geregeld behoren te worden. Het tweede hoofdstuk houdt deze publiekrechtelijke regelingen in.

Het derde hoofdstuk bevat de noodige strafbepalingen.

In het vierde hoofdstuk zijn eenige voorschriften opgenomen, waarvoor in de vorige geen plaats was en daarop volgen de noodige overgangs- en slotbepalingen.

Weekblad voor Indië.

No. 40 bevat de volgende bijdragen: Verlofgangers op reis, III. Algemeene opmerkingen over het reizen in Europa, door Anna de Savornin Lohman. — Lain doeloe lain sekarang (Handel en scheepvaart), door Felix. — Het Bandoengsche onderwijzerscongres (27 en 28 December 1909), door R. B. M. (met afb.). — Een papoesche kerk. — Indische kiekjes, enz.

Oudheidkundig Onderzoek.

Vanwege het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen zijn uitgegeven, de over het jaar 1907 loopende Rapporten van de Commissie in Nederlandsch-Indië voor oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera. Als bijlagen dier 3 maandelijksche rapporten, treft men aan eene beschrijving der Hindoe-oudheden in de afdeling Modjokerto, de afdeling Djombang, Soerabaja, benevens in de afdelingen Gresik (waaronder de voormalige afdeling Sidajoe) en Lamonga.

Teysmannia 1910, Afl. I.

De nieuwe aflevering van Teysmannia opent met een waardeerende levensbeschrijving van Dr. M. Greshoff (met portret), door J. Dekker, en bevat voorts de navolgende opstellen: De vruchtencultuur op Java, en hoe zij door tentoonstellingen verbeterd kan worden, door F. W. J. Westendorp. — Zwarte regens en planten, door H. J. W. Wigman. — Over de wijze van enten in den koffiëproeftuin te Bangelan, door Dr. K. Gorter. — Plan van een tuin van een particulier te Semarang, door H. J. Wigman Jr. — Bespreking der resultaten, verkregen met de kruising tusschen Zea Mais L en Euchlaena mexicana Schrad., door J. E. van der Stok. — Een nieuwe ziekte der Robusta-koffië, door Dr. F. C. von Faber.

Ethnographica Suriname.

Gaarne vestigen we de aandacht op een artikel van Jhr. L. C. van Panhuys in de Verhandelingen van het 16e Internationale Amerikanisten-Congres, getiteld: Mitteilungen über Surinamische Ethnographie und Kolonisationsgeschichte; Tätowieren; Zauber- und Heilmittel; kurze Bemerkungen über Zahlmittel und ein merkwürdiges Buch über das Geistesleben der Indianer. In het laatste gedeelte vestigt Jhr. van Panhuys nog eens in het bijzonder de aan-

dacht op het merkwaardige werk der gebr. Pénard: De menschetende aanbidders der Zonneslang, waarin het zielenleven der Surinaamsche Indianen zoo voortreffelijk werd beschreven.

* * *

Ten slotte wordt gewezen op de, in druk verschenen, voordracht van den heer Mr. (Dr. R. Tj.) Mees over: Het recht en de politie bij de inlandsche bevolking op Java en Madoera, zooals daarvan gebleken is uit het ingestelde onderzoek naar hare mindere welvaart (Orgaan der Vereeniging „Moederland en Koloniën”, 10e jaar No. 1); op

het Academisch proefschrift van den heer J. Schmutzer, getiteld: Bijdrage tot de kennis der post-cenomanen, hypsoabyssche en effusieve gesteenten van het westelijk Müller-gebergte in Centraal-Borneo (Amsterdam, 1910); en eindelijk op het gedrukte verslag der vergadering van het Indisch Genootschap van 1 Febr. j.l., waarin de heer Mr. C. Th. van Deventer eene lezing hield over het Hooger onderwijs in Nederlandsch-Indië.

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 2 Februari 1910;
De Sumatrapost idem;
Het Soer. Handelsblad t/m 1 Februari;
Ned.-Ind. Effectenblad No. 5;
De Ind. Mercur No. 9;
Ind. Genootschap, „Zuid-Celebes voorheen en thans”;
Idem, „Hooger Onderwijs voor Ned.-Indië”;
Tijdschrift voor Economische Geographie No. 2;
Kort verslag vergadering Tw. Kamer S.-G.;
Handelsberichten v/h Min. v. Landbouw no. 154;
De Banier no. 3 en 4;
Ontwerp eener ordonnantie tot regeling van den arbeid enz. ter Oostkust van Sumatra, door Mr. A. F. van Blommestein.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging.

Dr. J. Fock, oud-dirigeerend officier van gezondheid 1ste klasse in Ned.-Indië, zal de Vereeniging „Oost en West” vertegenwoordigen in Comité 4 der Groene Kruis-Vereeniging, die het voornemen heeft om in de maand September a.s. te Utrecht eene tentoonstelling en een Congres te houden ter gelegenheid van het tienjarig bestaan der Groene Kruisvereeniging.

Ter *Leestafel, Heulstraat 17* is neergelegd het van het Ministerie van Koloniën ontvangen exemplaar van het „Ontwerp eener ordonnantie tot regeling van den arbeid van van elders afkomstige personen in bedrijven, welke in het gewest Oostkust van Sumatra geheel of gedeeltelijk buiten de bevolkingscentra worden uitgeoefend” en *Memorie van Toelichting*, in voldoening aan eene opdracht van den Minister van Koloniën samengesteld door Mr. A. F. Blommestein, O.-I. rechterlijk ambtenaar, met verlof.

Van het Informatie-Bureau: Ingenieurs voor Nederlandsch-Indië.

Bij Kon. besluit van 7 Februari 1910 no. 7 is bepaald, dat de minister van Koloniën, indien hij het noodig oordeelt, dat door hem ter beschikking van den Gouverneur-Generaal gestelde of te stellen, voor den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken, zoomede voor den dienst der Staatsspoorwegen in Nederlandsch Indië bestemde, ingenieurs, zich vóór hun vertrek naar Indië nog practisch bekwamen, hun daartoe een opdracht kan geven, voor zoolang als hem noodig voorkomt, en wordt aan zoodanige opdracht een maandel. toelage van f 150 verbonden.

De bedoelde personen verbinden zich tot terug-gave van de gelden, welke aan hen of te hunnen behoeven zijn voldaan ter zake van bedoelde opdrachten, indien zij niet binnen den hun door den minister van Koloniën aan te wijzen termijn naar Nederlandsch Indië vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken, dan wel binnen den tijd van 5 jaar na hun aankomst in Nederlandsch-Indië, anders dan tengevolge van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan, uit 's lands dienst worden ontslagen.

De minister van Koloniën brengt in de Staatsc. ter kennis van belanghebbenden, dat voor eenige studenten in de geneeskunde aan een Nederlandsche Universiteit de gelegenheid bestaat om op den voet van het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 27 Januari 1908 no. 34, in opleiding te worden genomen voor de betrekking van **officier van gezondh. 2e klasse, bij het leger in Nederlandsch-Indië**, onder genot van een subsidie van f 4000, terwijl bovendien na de benoeming tot officier van gezondh. nog een

gratificatie wordt uitgekeerd van f 1000 als tegemoet-koming in de kosten van eerste uitrusting.

Gegadigden zullen zich, onder overlegging van de gevorderde bescheiden vóór 1 April e.k. bij gezegeld request hebben te wenden tot het departement van Koloniën, alwaar — op aanvraag — kosteloos exemplaren zijn te verkrijgen van het reglement, betreffende de opleiding.

De minister van Koloniën brengt in de Staatsc. ter kennis van belanghebbenden, dat voor eenige gediplomeerde Nederlandsche **artsen**, die den leeftijd van dertig jaren niet overschreden hebben, de gelegenheid bestaat om te worden benoemd tot officier van gezondheid 2e klasse bij het leger in Nederlandsch-Indië, onder genot van een gratificatie voor eerste uitrusting van f 5000 en onder verplichting om den Staat gedurende een tijdvak van acht jaren in die betrekking te dienen, en om, na eventueel ontslag te eeniger tijd uit den militairen dienst, bij vestiging in Nederlandsch-Indië, nog gedurende vier jaren als reserve-officier van gezondheid ter beschikking te blijven van de regeering aldaar.

Gegadigden zullen zich bij gezegeld request hebben aan te melden bij het departement van Koloniën.

Van de Afdeling Nijmegen.

Jaarl. Algemeene Vergadering op Vrijdag 4 Maart a.s. in het Grand Hotel du Soleil.

Punten van behandeling:

Jaarverslag.
Rekening en verantwoording van den Penn.meester.
Verkiezing van Bestuursleden.
Benoeming van een afgevaardigde ter jaarlijksche algemeene vergadering.
Benoeming eener commissie ter nazien der rekening over 1910.
Wijzigingen, aan te brengen in het Huishoudelijk Reglement der afdeling.
Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.

Namens het Afdelingsbestuur:

D. G. J. BELJENS, Secretaris-Penningm.

Van de Afd. Breda en omstreken.

Gisteravond hield de kapitein der infanterie A. Dudok van Heel, Ridder Militaire Willemsorde 4e kl., E. S. commandant van de wielrijders-compagnie 3de divisie te Breda, geheel belangeloos voor de leden der vereeniging eene lezing over Atjeh, de geschiedenis en het ontstaan van den oorlog, het land en zijne bevolking.

Uitgenoodigd waren een groot aantal cadetten der Kon. Mil. Academie, de officieren en oud-officieren te Breda aanwezig.

Voor een goed bezette zaal hield spreker zijn wel doorwrochte rede, die zeer in den smaak viel, blijkens het applaus aan het einde. Velen ontvingen daardoor een goed inzicht in het Atjeh-vraagstuk.

Aan den uitgang was een bus geplaatst voor het „Fonds van noodlijdenden in de Koloniën”, waarvan de opbrengst was f 8.70.

Nieuwe leden traden niet toe.

Uitgaande van de Afdelingen van het Alg. Ned. Verbond en der Vereeniging „Oost en West” is op Dinsdag 1 Maart 1910, des avonds om 7½ uur, in de bovenzaal der Grootte Sociëteit een voordracht met lichtbeelden gehouden door den heer B. Immink, uit Arnhem.

Onderwerp: „Een reis naar de kleine Soenda-Eilanden”.

De Secretaris der Afdeling:

J. C. VAN REIJN.

Van de Afdeling „Utrecht en Omstreken.”

Bovengenoemde afdeling hield Vrijdagavond 25 Februari j.l. in het Gebouw Irene te Utrecht haar jaarlijksche algemeene vergadering, welke slecht bezocht was.

Zij werd geleid door de voorzitter der afdeling, mevr. J. E. van Oeveren—van Schaik.

Blijkens het door den secretaris-penningmeester, den heer S. H. Tjabring, uitgebracht jaarverslag is het ledental in het afgelopen jaar van 54 geklommen tot 82, w.o. 5 personen, met een jaarl. bijdrage van f 5 en hooger. Door overlijden verloor de afdeling één lid, wegens vertrek naar elders 3 en tengevolge van bedanken 4 leden. De belangstelling der leden bleef gering. De afdeling meende het doel der Vereeniging het best te kunnen bevorderen, door te trachten hier een afzetgebied te scheppen voor voorwerpen van Indische kunstnijverheid. Daarom werd na een korte poos van stilstand, wegens omstandigheid, voortgegaan met den verkoop der voorwerpen van Indische kunstnijverheid, zoowel die, welke in het bezit der afdeling zijn, als voorwerpen, welke van Boeatan in depôt waren genomen. Bedoelde voorwerpen werden tentoongesteld en verkocht in de inrichting van kunstnaaldwerk van mej. S. Gemmeke, Kromme Nieuwegracht 88, te Utrecht.

Volgens het verslag van Mevr. Van Oeveren, welke meer in het bijzonder belast was met deze tak van werkzaamheid der Utrechtsche afdeling, werd in een paar maanden tijds van de eigen voorwerpen der af-

Kunstzaal „THE HAGUE”

□ □ □ SWEELINCKSTRAAT 99 □ □ □

Open van 1—4 uur.

SCHILDERIJEN en AQUARELLEN van
Moderne meesters. :- :- :- :- :-

(VRIJ TE ZIEN.)

MOOI NEDERLAND.

De Naamlooze Vennootschap „MAATSCHAPPIJ MOOI NEDERLAND” exploiteert fraai en gezond gelegen terreinen in Nederland; o. a. **20 HECTARE BOSCHRIJK VILLA-TERREIN met schoone vergezichten**, gelegen op den Sterrenberg en in 't Keteldal te BERG EN DAL bij NIJMEGEN, aan de beide groote wegen NIJMEGEN—KLEEF en aan de beide stoomtrams van BERG EN DAL en van BEEK naar NIJMEGEN.

Zuivere Zandbodem, 80 Meter + A.P.

Kantoor der Vennootschap: KONINGIN EMMA-
KADE 107, DEN HAAG.

VACANT

J. JANSEN.

Keplerstraat 115, b/h. Regentesseplein.

— Telefoon 2723. —

Opruiming
van een groote partij **BAMBOE-ARTIKELN**
met prachtig Japansch paneelwerk.

1 paneeltafel f 2.—.
1 portemanteau met zinken bak f 2.25.
1 „ (eiken) met spiegel en zinken bak f 6.—.
1 machinetafel met lade f 3.25.
1 bamboe zuil f 1.30.
1 „ paneeltafel f 1.20.
1 „ bloembak met zinken bak f 2.—.
1 „ albumstandaard met ingelegd blad f 2.
1 „ bloempottafel met gekl. tegel f 1.—.
1 eiken parapluebak met zinken bak en koperen roeden f 2.—.

Zulke koopjes komen nooit weer!

 Zie de Etalage.

BRENGT EEN BEZOEK AAN

BOEATAN

Heulstraat 19 :- DEN HAAG.

deeling (de waarde daarvan wordt geraamd op plm. f119.—) voor een bedrag van f4.22½ verkocht en van de voorwerpen van Boeatan (waarde plm. f70) voor een som van f10.15.

De rekening en verantwoording van den penningmeester, S. H. Tjabring, welke door de heeren F. R. Coers Ezn en H. Kohlbrugge nagezien en in orde bevonden waren, gaven een voordeelig saldo aan van f288.22 tegen f29.90 aan het einde van het vorige boekjaar. Dit saldo is gedekt door een tegoed van f287.05½ op een spaarbankboekje bij de Crediet- en Depositokas te Utrecht en door f1.16½ aan gereed geld.

Voor het nazien der rekening en verantwoording over het loopende boekjaar werden aangewezen de heeren Th. M. Barends en J. C. Witjens, beiden te Utrecht.

Gesteld werd het volgend dubbeltal voor een lid in het H. B., zitting hebbende voor de afdeling Utrecht: 1. Mevr. J. van Oeveren—van Schaik; en 2. Mevr. J. W. Weusman—Luitjes.

Als bestuursleden werden herkozen Mevr. J. E. v. Oeveren—v. Schaik en mevr. J. W. Weusman—Luitjes; als nieuw bestuurslid werd benoemd de heer E. E. van Blokland, candidaat-tandarts te Utrecht. Mevr. van Oeveren gaf te kennen geen voorzitter meer te kunnen blijven, daar zij meende, niet genoeg voor de afdeling te kunnen doen. Zij hoopte, dat de heer Enthoven, thans afwezig wegens tijdelijk verblijf in Indië, na terugkeer in Utrecht bereid zou zijn, de voorzittersplaats in te nemen, tot zolang zij nog wel die betrekking wilde blijven waarnemen. De aandacht om als voorzitter op te treden, werd ook nog gevestigd op het nieuwe benoemde bestuurslid, den heer Van Blokland, die daarvoor echter meende te jong te zijn.

Als afgevaardigde naar de jaarl. algemeene vergadering der Vereeniging werd benoemd de heer P. E. Keuchenius, met den heer E. E. van Blokland als zijn plaatsvervanger, beiden van Utrecht.

Het adres van den Secretaris-penningmeester dezer afdeling is: S. H. Tjabring, Ganzenmarkt 1 Utrecht.

Maandagavond j.l. was de Wintertuin van het Hotel des Pays Bas herschapen in een tentoonstellingszaaltje van Indische kunstnijverheid. In stede van de groote spiegels, hingen langs de wanden eenige prachtweefsels en batiks, door mevr. van Zuylen—Tromp daar geplaatst als nadere toelichting tot hetgeen zij vertelde over het Ind. handwerk bij het vertoonen van een serie fraaie lichtbeelden desbetreffende. De zaal was goed bezet, de aanwezigen waren vol belangstelling.

INGEZONDEN.

In 't Koloniaal Weekblad lees ik, dat onlangs de Tijd een drietal artikelen van W. H. B.

over de „Zendingsparagraaf” gegeven moet hebben. 't Weekblad drukt er een groot stuk van over, en daarin komen dingen voor, waartegen eenig protest niet overbodig is. De schrijver — blijkbaar een Indische specialiteit à la Multatuli's „veger die niet vegen kan!” — veroorlooft zich n.l. mir niets die niets de enormiteit te beweren, dat van de 29 miljoen Javanen slechts 5 miljoen Mahomedanen zijn. Met een „Unverfrorenheit”, die niets te wenschen overlaat, heeft de man 't over de „24 miljoen niet-mahomedaansche Javanen”, die nog geschikte objecten zouden wezen voor „bekeering tot den Islam.” Men moet maar durven! In een roomsch blad vonden we kort geleden de opmerking, dat de tegenstanders van Rome de beoordeeling van wat wél of niet met de roomsche beginselen en 't roomsche geloof strookt, maar aan de roomschen zelf moesten overlaten. Tegenover Mahomedanen schijnt zooiets evenwel minder noodig te zijn! W. H. B. zet eenvoudig, met één streek van zijn specialiteitspen, 24 miljoen hunner buiten den Islam; wel wonder eigenlijk, dat hij ze maar niet meteen alvast bij de „heilige moederkerk” inlijft: 't had mooi in één moeite kunnen doorgaan! Als zich eens de een of ander de vrijheid aanmatigde om b.v. W. H. B. en een paar miljoen van zijne geloofsgenooten in allen ernst voor niet-roomsch te verklaren, dan zouden ze allicht met zoo'n onzin hartelijk den draak steken, en terecht. Men kan er verzekerd van zijn, dat de Javanen in zijn binnenste 't zelfde doet met praatjes als dat van W. H. B., al zal hij er misschien ook met stalen gezicht zijn stereotiep „inggeh ndjoroh” op laten volgen!

W. H. B. heeft 't blijkens 't citaat in 't Weekblad ook nog over de vreeselijke feiten van 't rekeninghouden met mahomedaansche heilige dagen, over het gesloten zijn op Vrijdag van sommige, uitsluitend ten dienste der Inlanders opgerichte instellingen, en over 't aanwezig zijn van assistent-residenten in ambtsgewaad bij mahomedaansche plechtigheden. Heeft hij er nooit van gehoord, dat in Brabant en Limburg op roomsche heilige dagen alle openbare scholen gesloten blijven? dat te Maastricht de Commissaris der Koningin en de burgemeester herhaaldelijk in officieel ambtscostuum aan roomsche processies deelnemen? En vindt hij dan ook niet, dat „dit lijkt op een propaganda van ('t roomsche geloof) onder Nederlandsche vlag, wat 't dan ook in werkelijkheid is?”

Trouwens, afgezien van dit alles, wat een rede-neering bij dezen specialiteit: „Moet de regering in dezen strijd passief blijven? Ja, indien de Javanen, de 29 miljoen inwoners van Java, allen Mahomedanen waren.” En verder: „Laat de 5 miljoen mahomedaansche Javanen van Java's bevolking volkomen

vrijheid (hoe edelaardig!) hun godsdienst te belijden, zooals zij het wenschen”... Maar al waren die 24 miljoen anderen nu ook werkelijk geen aanhangers van den Islam, dan zouden ze toch in elk geval wat anders wezen, Hindoes of Hindoe-Mahomedanen b.v., en dan zouden die dus géén „volkomen vrijheid” mogen hebben, hun godsdienst te belijden, zooals zij dat wenschen! Die moeten maar met behulp van „printah's aloes” in de armen van 't christendom gedreven worden! (Tusschen twee haakjes: zulke bekeerlingen(!) hebben dan natuurlijk veel meer recht om christenen, dan de bedoelde 24 mill. Javanen om mahomedanen genoemd te worden, nietwaar?) Aan een kleine minderheid zou dus volgens W. H. B. geloofsvrijheid gelaten, aan de groote meerderheid zou dit recht ontnomen moeten worden.

Aan zulke Indische specialiteiten hebben we waarlijk geen al te groot gebrek!

O.-I. Ambtenaar.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indië.

Passagiers van het stoomschip „Kawi”, gezagvoerder G. de Boer, van Rotterdam naar Nederl.-Indië.

Te Rotterdam hebben zich ingescheept: J. J. F. A. Beunk met echtgenoot en 3 kinderen; D. K. Schrek; F. C. A. Schulte; G. P. Cheriex; W. M. van der Veur met echtgenoot en 2 kinderen; G. J. Praasterink; C. M. Tircon; H. Voorn; J. H. G. van der Aa met echtgenoot en 2 kinderen; H. E. Copper en echtgenoot; J. M. A. Zey met echtgenoot en 3 kinderen; J. de Graaf; H. F. A. Hagen; J. J. Emans; H. Hutsegge; W. A. Haner, benevens een detachement suppletietroepen.

Naar Southampton: Mevrouw M. Bielders—Nolet; Mejuffrouw M. G. Bielders; Mejuffrouw M. Dickhof.

Te Southampton scheept zich in: A. Montillet.

Te Marseille zullen zich inschepen: Mevrouw M. Engelberts—Enger en dochter; J. C. A. Keukenmeester; G. A. van Putten Jr.; G. J. Baert; F. J. Quispel; P. Alina; G. Flacke; H. Korndörfer; E. F. Sailley; C. W. C. van Rijn; W. A. de Voogt.

Passagierslijst van het stoomschip „Prins der Nederlanden”, gezagvoerder P. Koningstein, van West-Indië naar Amsterdam.

*J. W. van Aalst en echtgenoot; J. Hamelberg en echtgenoot; *S. v. d. Vrede en echtgenoot; *Mevr. M. Bär von Hammersweil en 2 kinderen; K. Knol; J. Vennius.

* te Havre ontscheept.

Witte Goederen.

Uitzetten voor Nederland en Koloniën

voor Heeren, Dames en Kinderen.

Vraag
en
Prijsopgaaf
Ziektzending.

Magazijn
Het Anker,
49 Veenestraat
27 Heulstraat
Den Haag

VACANT

Gouden Medaille.

Paris 1907

Internationale Tentoonstelling Hygiëne.

Haargroeimiddelen

merk „CRINOFLOOR”

zijn de middelen waarvan men het meest succes kan verwachten. Men vrage ter overtuiging daarvan aan, de vele attesten van herstelden, welke gaarne op aanvraag franco thuis worden gezonden. Mondeling of schriftelijk ADVIES KOSTELOOS.

C. ROMEIJN, Haarkundige, Spul 25, Den Haag.

Eenig eigenaar.

CONDITIE BILLIJK. - NAMAAK VERBODEN

Success bijna altijd zeker.

VACANT

EXPORT

:: WEEKBLAD ::
TOT BEVORDERING DER BELANGEN
VAN DEN NEDERLANDSCHEN EXPORT.

Abonnement per jaar:

Nederland f 2.50.
Ned-Indië f 3.50.

Proefnummers 25 cents.

Uitgave:

STEENMEIJER & Co.,
AMSTERDAM.

SMAKELIJK BROOD. 3

Electrische Bakkerij CARELS

PIET HEINSTRAT 66 - TELEPHOON 6286 - NOORDEINDE 21